

«De liberalen van 1846 tot 1996»

Brussel, Paul Hymancentrum, 1996, 324p.

In 1846 werd de Liberale Partij opgericht. De herdenking van de honderdvijftigste verjaardag van dit evenement was de aanleiding voor de VLD en de PRL om dit gelegenheidsboek op de markt te brengen. In een veertiental bijdragen worden een aantal aspecten geschetst van de geschiedenis van de Liberale Partij en haar opvolgers. Voor het merendeel gaat het om een herdruk van (geactualiseerde) bijdragen uit het in 1989 verschenen boek *Het Liberalisme in België*⁵⁹. Voorliggend werk is daar als het ware een gepopulariseerde versie van. Twee bijdragen schetsen de recente evolutie aan Vlaamse en Franstalige kant. In een afsluitend artikel wordt de evolutie van de electorale score van de liberale partijen sedert de Tweede Wereldoorlog geschetst. Het boek wordt afgesloten met een fotokatern, o.m. van verkiezingsaffiches. Daarbij werd geopteerd voor een zwart-wit weergave, wat afbreuk doet aan de waarde van het katern.

Veel vernieuwende inzichten konden, gezien het karakter van het boek, niet worden verwacht. Het is eerder bedoeld voor partijmilitanten of sympathisanten dan voor een wetenschappelijk publiek. De meest actuele bijdragen zijn met afstandelijkheid geschreven. In de bijdrage van Marc D'Hoore duikt p. 228-230 een opvallende stijlbreek op, in de vorm van een elege op de persoon en de verdiensten van huidig voorzitter Louis Michel. Is hier

op het laatste moment ingegrepen in de tekst van de auteur? Niet alleen de vermelde stijlbreek wijst in die richting, ook de verkeerde vertaling van de passage uit een toespraak van Louis Michel: “*Nous ne sommes pas le parti d’une classe contre une autre*” (p. 234 van de Franstalige editie) als “Wij zijn de partij van de ene klasse tegen de andere” doet het vermoeden van een haastige ingreep rijzen.

Het valt toe te juichen dat er een hernieuwde belangstelling is voor de geschiedenis van het liberalisme. Het onderzoek daarover is de jongste jaren goed op gang gekomen en het liberalisme heeft de vormgeving van de Belgische staat en maatschappij in bepaalde tijdvakken diepgaand beïnvloed. Internationaal is er eveneens sprake van een *revival* van de belangstelling voor het liberalisme, zowel in de filosofie (P. OSBORNE (ed.), *Socialism and the Limits of Liberalism*, London-New York, Verso, 1991; N. BOBBIO, *Liberalism and Democracy*, London-New York, Verso, 1990), de politieke wetenschappen (D. TREND (ed.), *Radical democracy. Identity, citizenship and the state*, London-New York, 1996), als in de historiografie. Voor dat laatste terrein kan de bundel van S. STUURMAN, *Wacht op onze daden. Het liberalisme en de vernieuwing van de Nederlandse staat* (Amsterdam, Bert Bakker, 1992), model staan. Aan de hand van een aantal biografische profielen van liberale leiders die op scharniermomenten in de politiek-maatschappelijke evolutie actief waren, evalueert de auteur hun inbreng in de modernisering van de Nederlandse

59 ADRIAAN VERHULST & HERVÉ HASQUIN, *Het liberalisme in België. Tweehonderd jaar geschiedenis*, Brussel, Delta, 1989.

staat. In dit internationaal perspectief is de herdenking van de stichting van de Belgische Liberale Partij, waarvan de enige neerslag dit gedenkschrift is, een gemiste kans. Waarom heeft men van de gelegenheid geen gebruik gemaakt om alle onderzoekers die zich met het Belgisch liberalisme hebben beziggehouden samen te brengen op een colloquium? De resultaten daarvan zouden voor de geschiedschrijving veel rijker en vernieuwender geweest zijn.

Dirk Luyten

60 JONATHAN E. HELMREICH, "The Uranium Negotiations of 1944", in *Le Congo dans la Deuxième Guerre mondiale*, Bruxelles, ARSOM, 1983, p. 253-283; ID., *Gathering rare Ores. The Diplomacy of Uranium Acquisition, 1943-1954*, Princeton, Princeton University Press, 1988.